

ПОКАЗНИКИ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

студент гр.Фм-31 Колесник М.Є.

Метою створення будь-якого підприємства є отримання винагороди від своєї діяльності або певного соціального ефекту. Дані показники називаються фінансовими результатами діяльності суб'єкта господарювання. Для визначення їх розміру здійснюють аналіз фінансових результатів. Метою даного аналізу є оцінка фінансового стану та ефективності функціонування підприємства для підвищення результативності його діяльності, а також визначення впливу різних факторів ринкової економіки на функціонування підприємства. Від результатів аналізу підприємства залежить його подальший розвиток.

Визначення впливу сукупності різних факторів на прибуток підприємства здійснюється за допомогою методу факторного аналізу.

Дане питання вивчали у своїх працях такі вчені як: Селезнева Н.Н., Ершова С.А., Гордополов В.Д., Гордополова Н.Д., Цал-Цалко Ю.С., Крамаренко Г.О., Чорна О.Є., Крилов Є.И., Герасимова Е.Б., Кузнецова Н.В. та інші.

Наведемо перелік показників-факторів які впливають на формування величини кінцевих фінансових результатів:

1. Показники, які впливають на прибуток від реалізації:

- обсяг реалізації продукції – збільшення обсягу реалізації прибуткової продукції призводить до збільшення прибутку і навпаки: якщо реалізована продукція є збитковою, то при збільшенні обсягу продажу відбувається збільшення збитку і навпаки;

- структура і асортимент реалізованої продукції – при зростанні в обсягах реалізації частки більш прибуткової продукції збільшується сума прибутку; при збільшенні в реалізації питомої ваги низько-прибуткової та збиткової продукції – збільшується збиток;

- виробнича собівартість одиниці продукції – діє обернено пропорційно: зниження собівартості збільшує суму прибутку і навпаки;

- ціна за одиницю продукції – діє прямо пропорційно збільшення ціни збільшує суму прибутку або зменшує суму збитку і навпаки [2, с. 465].

Найважливішими умовами зростання прибутку від реалізації продукції є збільшення обсягу, забезпечення ритмічності виробництва і відвантаження, зниження собівартості, підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, оптимізація запасів готової продукції на складах, своєчасна оплата покупцями замовленої ними продукції, застосування прогресивних форм розрахунків за продукцію (факторинг) [1, с. 84].

На прибуток від реалізації продукції впливають зміни в структурі й асортименті реалізованої продукції. Це відбувається тому, що рентабельність різних виробів неоднакова. При збільшенні у складі реалізованої продукції частки виробів з рентабельністю вищою за середню по підприємству сума прибутку зростає, і навпаки.

2. На величину чистого прибутку впливають: капітал, оборотність активів, мультиплікатор капіталу, чиста рентабельність діяльності підприємства [3, с.106].

Дана модель є чотирьох факторною моделлю аналізу фінансових результатів підприємства. Подальший аналіз проводиться за допомогою методу абсолютних різниць [3, с.106].

Переваги даної моделі – комплексне дослідження впливу чинників, які належать до різних груп показників фінансового стану підприємства. Недолік – в ній не враховуються показники, пов'язані з ресурсним потенціалом підприємства [3, с.96].

3. Також, до моделей, які визначають вплив факторів на зміну чистого прибутку підприємства Гордополов В.Д., Гордополова Н.Д. у своїй статті, відносять шести факторну модель, яка включає такі показники: зміна середніх залишків оборотних коштів,

оборотність (дохідність) оборотних активів, чиста рентабельність господарської діяльності підприємства, фондівдача, фондоозброєність, продуктивність праці.

Абсолютна зміна чистого прибутку внаслідок зміни відповідних чинників проводиться методом ланцюгових підстановок.

Дана модель аналізу дозволяє визначити вплив економічного потенціалу підприємства, ефективності використання ресурсів, ділової активності, рентабельності фінансово-господарської діяльності та якісного стану основних засобів, тобто майже всіх груп показників, що є актуальним в сучасній ринковій економіці [3, с.96-97].

Отже, показники вищеперерахованих моделей факторного аналізу прибутку дають змогу оцінити ступінь залежності та тенденцію зміни кінцевого фінансового результату діяльності підприємства.

1. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз. Підручник / Крамаренко Г.О., Чорна О.С. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.

2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. / Цал-Цалко Ю.С. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

3. Гордополов В.Д. Застосування факторного аналізу при оцінці фінансових результатів діяльності підприємства / Гордополов В.Д., Гордополова Н.Д. // Економічний аналіз. – 2011. – №8. – С. 95-98.

Науковий керівник: доц. Кобушко І.М.

Колесник, М.Є. Показники факторного аналізу прибутку підприємства [Текст] / М.Є.

Колесник; наук. кер. І.М. Кобушко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 379-380.